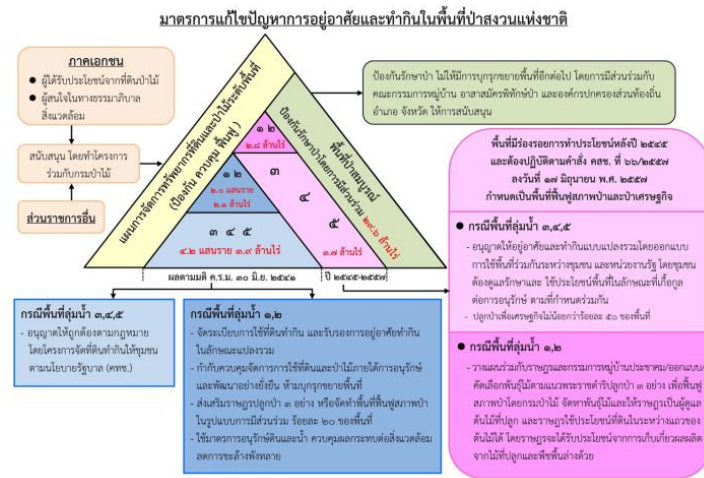

แก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ช่วงระยะเวลาการเข้าครอบครองและมาตรการการใช้ที่ดินตามชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ

ประกาศ
เขตป่าสงวนฯ

มติครม. 30 มิ.ย. 41
(ปี 2545)

คำสั่ง คสช. 66/57
(17 มิ.ย. 57)

จำแนกชุมชนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติออกเป็น 4 กลุ่ม

กลุ่ม 1

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 ก่อนมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41

กลุ่ม 2

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 หลังมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลง 17 มิ.ย. 57

กลุ่ม 3

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 ก่อนมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41

กลุ่ม 4

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 หลังมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลง 17 มิ.ย. 57

ความเป็นมาของกรอบมาตรการฯ

- กรมป่าไม้ได้นำพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 มาดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล
- แต่ในข้อเท็จจริงพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ผ่านการสำรวจตามมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ยังมีมีราษฎรอยู่อาศัยทำกินในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1, 2 และนอกจากนี้ยังมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ถูกบุกรุกระหว่างปี 2545 - 2557 ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลว.17 มิ.ย. 57
- เพื่อให้การแก้ไขปัญหาราษฎรอยู่ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ได้ครอบคลุมปัญหาทั้งหมด คณะอนุกรรมการจัดที่ดินจึงกำหนดให้กรมป่าไม้เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อเสนอคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) พิจารณา
- ในคราวการประชุม คทช. ครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 18 มิ.ย. 61 คทช. ได้เห็นชอบกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

กรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ที่ คทช. ได้เห็นชอบในการประชุม เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

พื้นที่	กรอบมาตรการ
ชุมชนที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น ๓,๔,๕ ก่อนมติ ครม. ๓๐ มิ.ย. ๕๑	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.)
ชุมชนที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น ๓,๔,๕ หลังมติ ครม. ๓๐ มิ.ย. ๕๑ ถึง คำสั่ง คสช. ที่ ๖๖/๒๕๕๗ สว. ๑๗ มิ.ย. ๕๗	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวมโดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกันระหว่างชุมชนและ หน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่ กำหนดร่วมกัน
ชุมชนที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น ๑,๒ ก่อนมติ ครม. ๓๐ มิ.ย. ๕๑	๑. จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกินและรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม ๒. กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ ๓. พื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า ๓ อย่าง ๔. ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการชะล้างพังทลาย
ชุมชนที่อยู่ในลุ่มน้ำชั้น ๑,๒ หลังมติ ครม. ๓๐ มิ.ย. ๕๑ ถึง คำสั่ง คสช. ที่ ๖๖/๒๕๕๗ สว. ๑๗ มิ.ย. ๕๗	วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้านประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ตามแนวพระราชดำริ ปลูกป่า ๓ อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า โดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูก และ ราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย

กลุ่ม 1

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 ก่อน
มติ ครม. 30 มิ.ย. 41

มาตรการ

อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมายโดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตาม
นโยบายรัฐบาล (คทช.)

กลุ่ม 2

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 หลังมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลง. 17 มิ.ย. 57

มาตรการ

อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวมโดยออกแบบการใช้พื้นที่
ร่วมกันระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์
พื้นที่ในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน

กลุ่ม 3

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 ก่อนมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41

มาตรการ

1. จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกิน ในลักษณะแปลงรวม
2. กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่
3. พื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง
4. ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการชะล้างพังทลาย

กลุ่ม 4

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 หลังมติ
กรม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลง. 17 มิ.ย. 57

มาตรการ

วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้านประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้
ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้ จัดหาพันธุ์ไม้และให้
ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูก และราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดย
ราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูก และพืชพื้นล่างด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงานตามกรอบมาตรการฯ

ก่อนนำกรอบมาตรการแก้ไขปัญหการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติไปใช้ ต้องจัดทำ “แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่” เพื่อ
จำแนกสถานะพื้นที่

โดยใช้ข้อมูลดังนี้

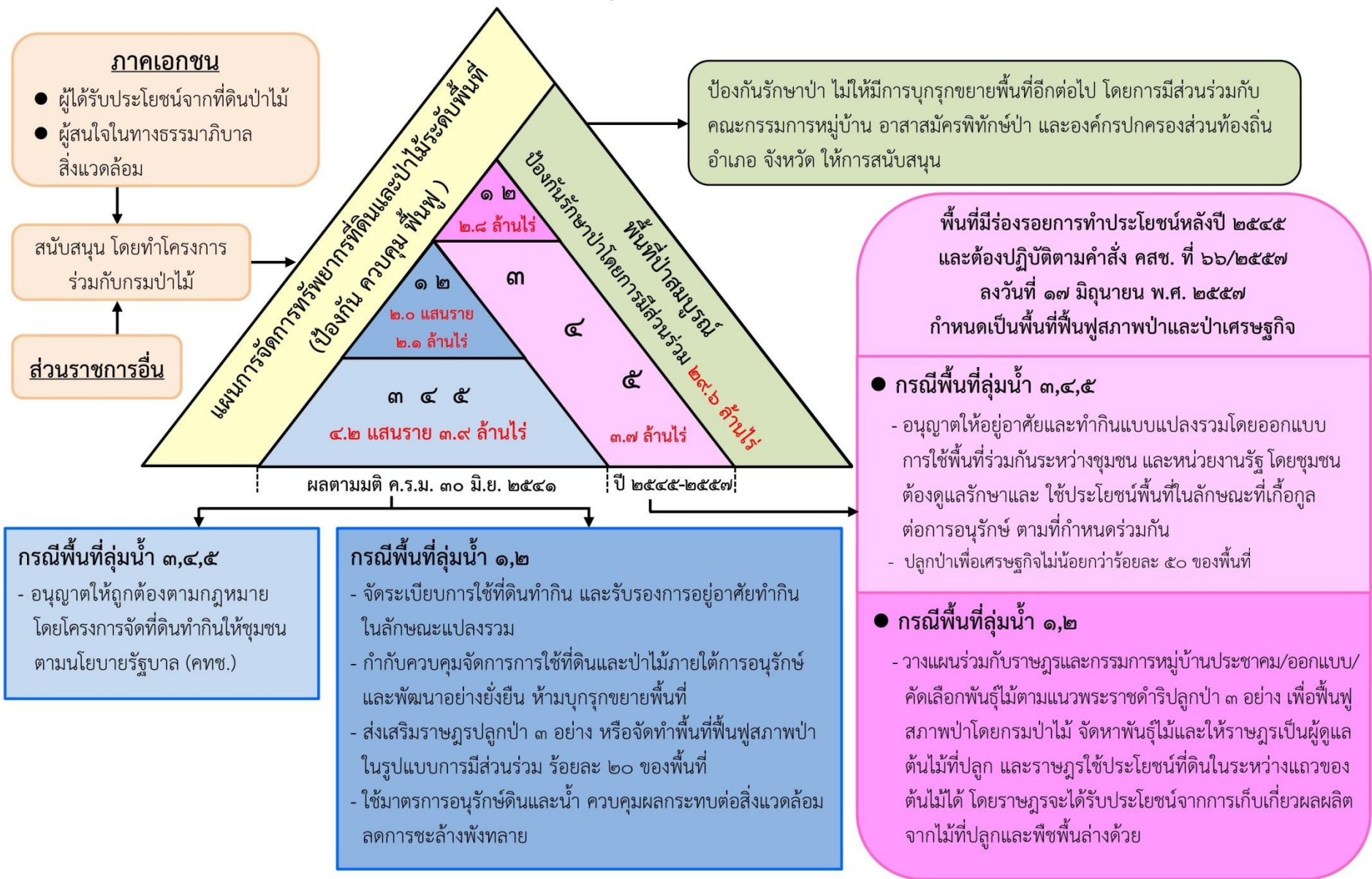
1. สภาพที่ปรากฏตามภาพถ่ายทางอากาศสี (Ortho Photo) ปี 2545
2. สภาพที่ปรากฏตามภาพถ่ายดาวเทียม โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี

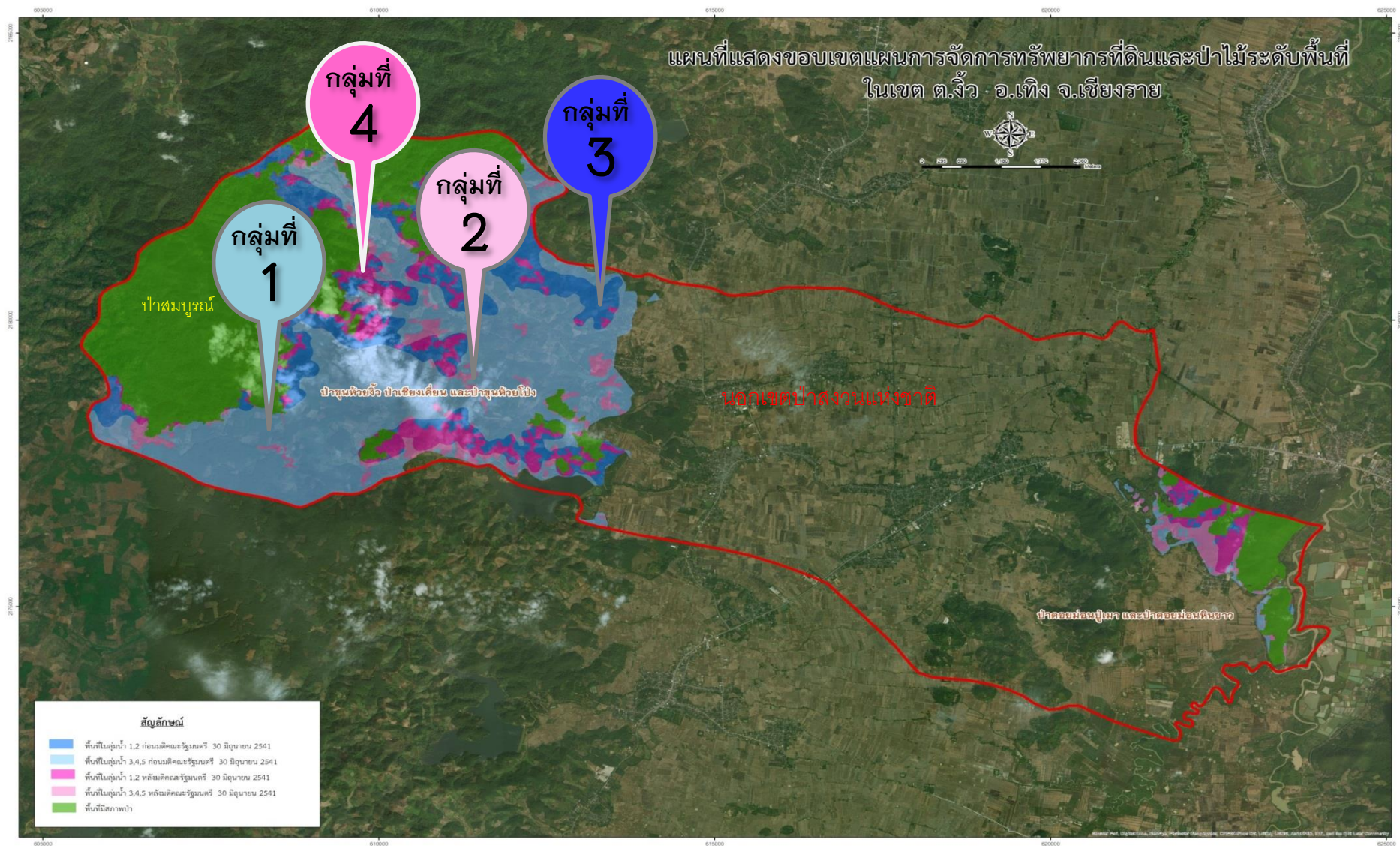
พ.ศ. 2557 - 2558

3. ข้อมูลชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ
4. ขอบเขตป่าสงวนแห่งชาติ

มาทำการวิเคราะห์/ประเมินสภาพ ตามขอบเขตการปกครองระดับหมู่บ้าน แล้ว
ทำการสำรวจขอบเขตในพื้นที่จริง

มาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 ก่อนมติ ครม. 30 มิ.ย. 41

1. ขอบเขตการพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 ก่อนปี 2545 ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่
2. ดำเนินโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ภายใต้ คทช. ตามกระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติ ครม. 22 ธ.ค. 58 และ 21 มิ.ย. 59

แผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่

ขอบเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3, 4, 5 ก่อนปี 2545

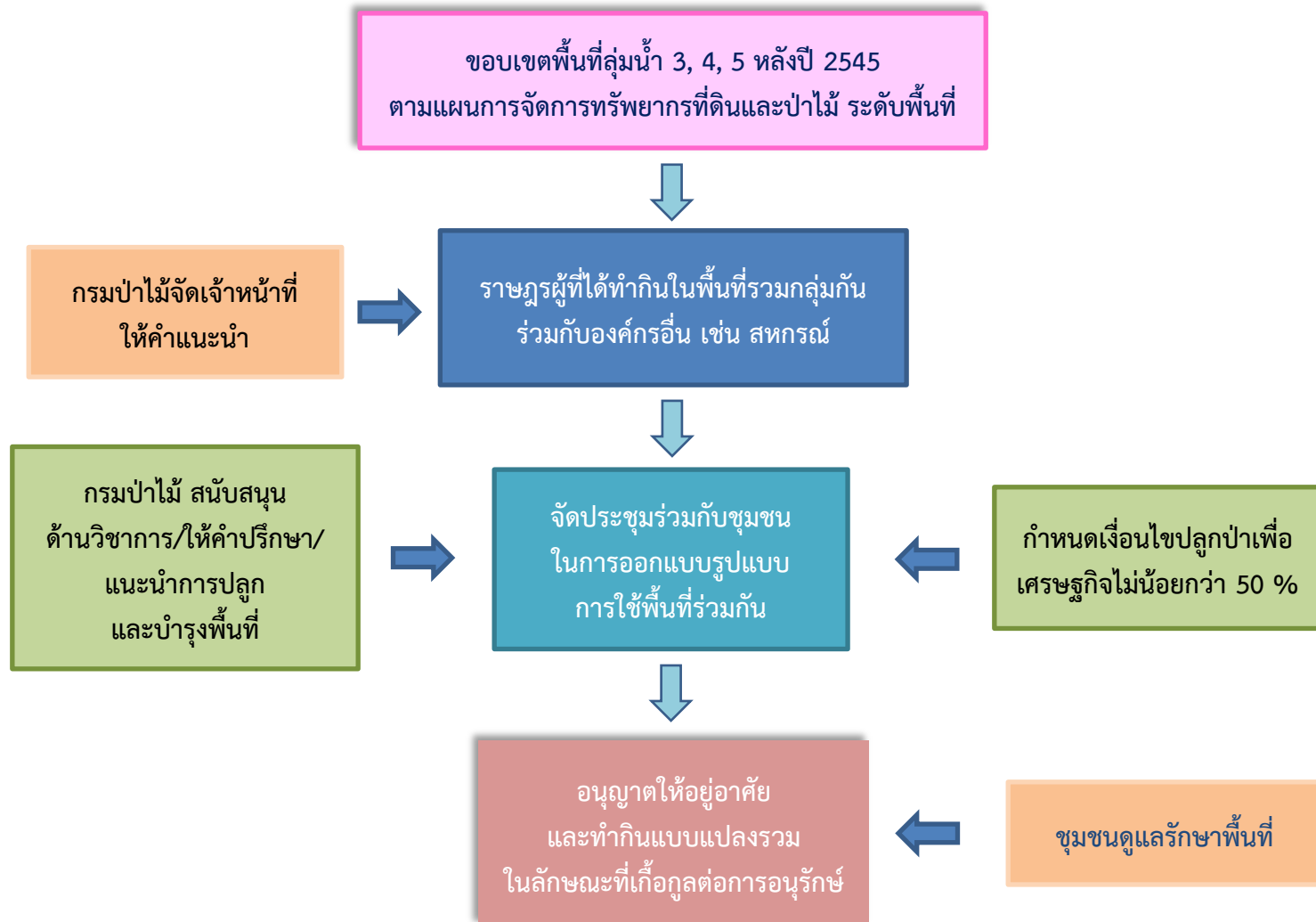
โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (คทช.)

ตามกระบวนการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 และ เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5
หลังมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลว. 17 มิ.ย. 57

1. ขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5 หลังปี 2545 ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่
2. กรมป่าไม้จัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ราษฎรผู้ที่ได้ทำกินในพื้นที่รวมกลุ่มกันร่วมกับองค์กรอื่น เช่น สหกรณ์
3. จัดประชุมร่วมกับชุมชน ในการออกแบบรูปแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน กำหนดเงื่อนไขปลูกป่าเพื่อเศรษฐกิจไม่น้อยกว่า 50 %
4. กรมป่าไม้ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ / ให้คำปรึกษา / แนะนำการปลูกและบำรุงพื้นที่
5. อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวมในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์อยู่อาศัยและทำกิน
6. ชุมชนต้องดูแลรักษาพื้นที่ไม่ให้มีการบุกรุกเพิ่มเติม

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ลุ่มน้ำ 3,4,5
หลังมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลว. 17 มิ.ย. 57

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 ก่อนมติ ครม. 30 มิ.ย. 41

1. ขอบเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 ก่อนปี 2545 ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่
2. กรมป่าไม้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่ / สำรวจวางแผนกำหนดความเหมาะสมเพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้ที่ดินในแปลงรังวัดตามมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 / กำหนดรูปแบบการจัดระเบียบที่ดินให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ดินและน้ำ
3. ออกแบบการจัดระเบียบการใช้ที่ดินร่วมกัน / จัดประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน ราษฎร และเจ้าหน้าที่ร่วมกัน / นำเสนอรูปแบบที่เหมาะสม / รับฟังข้อเสนอ / ออกแบบการจัดระเบียบให้สอดคล้องกับสภาพจริง
4. เมื่อได้รูปแบบที่เหมาะสมในการอยู่อาศัยทำกินอย่างยั่งยืน ตามมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ และเกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ควบคุมการใช้ที่ดินให้เป็นไปตามรูปแบบที่ได้ตกลงร่วมกัน
5. ส่งเสริมปลูกป่า 3 อย่าง / จัดทำพื้นที่ฟื้นฟูป่าแบบมีส่วนร่วมร้อยละ 20 ของพื้นที่ ควบคุมการใช้ที่ดินให้เป็นไปตามรูปแบบที่ได้ตกลงร่วมกัน
6. ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวทางพระราชดำริ
7. จัดทำผังแปลงที่ดิน/บัญชีรายชื่อที่ได้รับการจัดระเบียบ/ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ / กติกา
8. เจ้าหน้าที่รับรองการอยู่อาศัย/ทำกิน

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 ก่อนมติ ครม. 30 มิ.ย. 41

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2
หลังมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลว. 17 มิ.ย. 57

1. ขอบเขตการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2 หลังปี 2545 ตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ ระดับพื้นที่ กำหนดเป็นพื้นที่โครงการฟื้นฟูสภาพป่า
2. กรมป่าไม้ออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่ / จัดประชุมชี้แจงคณะกรรมการหมู่บ้านราษฎรผู้เคยใช้ที่ดิน
3. รวบรวมรายชื่อราษฎรที่ประสงค์ร่วมโครงการ / ประชาคมหมู่บ้าน เพื่อคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ
4. ออกแบบพื้นที่ฟื้นฟูสภาพป่าแบบมีส่วนร่วม / คัดเลือกพันธุ์ไม้ ตามแนวทางพระราชทานป่า 3 อย่าง / รูปแบบการปลูก การดูแลรักษา การใช้พื้นที่ระหว่างแถวปลูกไม้พื้นล่าง
5. จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับกรมป่าไม้
6. ดำเนินโครงการฟื้นฟูสภาพป่าที่ได้ออกแบบร่วมกัน
  - กรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้และทำการปลูก
  - ราษฎรดูแลบำรุงรักษาต้นไม้
  - ราษฎรสามารถขอรับผลผลิตได้โดยยื่นขออนุญาตตามระเบียบ

ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ลุ่มน้ำ 1,2
หลังมติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ถึงคำสั่ง คสช. ที่ 66/2557 ลว. 17 มิ.ย. 57

จบการนำเสนอ